

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠТИTU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 21 (8)

IZDAN 1. FEBRUARA 1924.

PATENTNI SPIS BR. 1701.

Dr. Walter Dornig, inž., Berlin.

Naprava za regulisanje brzine električnih motora i generatora.

Prijava od 1. novembra 1922.

Važi od 1. maja 1923.

Ovaj se pronalazak odnosi na regulator brzine za električne motore ili generatore, gde je od važnosti tačno održanje broja okretaja primera radi za signalske celije.

Kod poznatih regulatora brzine takve vrste, ustrojen je teg, koji se okreće i koji pod uticajem centrifugalne sile utiče pomoću prenosnih poluga na jedan kontakt, koji upravlja kolo struje jednog rele-a, koji proizvodi menjanje okretne brzine motora uvezivanjem i odvezivanjem otpora u motorovo kolo struje.

Prema ovom pronalasku poboljšava se u i uprošćava taj regulator time, što otpadaju umetnute poluge između okrećućih tegova i kontakta i što je predviđen veći broj kontakta (najmanje dva), koji proizvode uvezivanje i prekidanje otpornika u motorovo kolo struje, na taj način, da nastaje postepeno menjanje otpora.

Na kontakte mogu da utiču tegovi razne veličine ili kontaktne opruge raznog napona mase ili sopstvenog elasticiteta. Time se dobija ravnomerniji tok motora ili generatora, nego li kad se upotrebljava samo jedan kontakt, koji uveže naglo ceo otpornik, usled čega se prouzrokuju trzaji.

Crtež pokazuje šematski, primera radi izvedene oblike naprave za regulisanje po ovom pronalasku, sa razvodnom šemom.

Sl. 1. i sl. 2. pokazuju izglede s kraja dvaju primera regulatorovog kotura sa kontaktima.

Sl. 3 prestavlja izgled sa strane jednog motora sa regulatorom.

Sl. 4 pokazuje primera radi jedan razvodni raspored pri upotrebni regulatorovog kotura promenjenog izvedenog oblika.

Na motorovo osovini 1. pričvršćen je kotur 2 i klizački prstenovi 3. Kao što se vidi na sl. 2. zategnut je u kotoru 2. Izvestan broj pljosnataih opruga 4, koje imaju na krajevima kontakte 5, koji pri okretanju kotura, kad centrifugalna sila nadavlada napon opruge, prionu uz kontakte 6, koji su čvrsto namešteni na kotoru. Napon oprugi 4 ili njina masa treba da se izabere tako, da nastaje postepeno spajanje kontakta. Npr. mogao bi kod četiri kontakta 5, 6 na sl. 2 jedan da uspostavi vezu pri 2990 okretaja i drugi kod 2995 okretaja, treći pri 3000 okretaja a četvrti kod 3005 okretaja.

Na sl. 1 su izabrane na mesto pljostatih opruga savijene opruge 4, od kojih su načrтане dve u crtežu. Na sl. 4. su izabrane pljosnate opruge slične kao na sl. 2. Na sl. 2. su pričvršćene opruge pločicama 14 uz površinu kotura, a na sl. 2 i 4 pričvršćene su opruge na bilo koji podesan način uz glavčinu kotura.

Sl. 4. pokazuje razvodni raspored za regulisanje jednog otočnog motora za jedno-smišljenu struju 7 je jezgro motorovo, 8 je namotaj za nadraživanje polja, 9 je otpornik, 10 su otpornici koji se uvezuju pomoću regulatora 2 brzine, pomoću klizačkih prstenova i čelija 11. 12 su potenciometri

DIN. 2.

koji mogu da oduzimaju deo napona bilo kos izvora struje. Svaki od kontakta 5, 6, predviđenih na regulatoru 2 utiče na jedan od relaja 11 koji uvezuje i prekida pripadajući otpornik 10, kad poraste broj okretaja motora preko normalne brzine onda se spajaju pojedini kontakti jedan sa drugim, dok opet opadne brzina. Ali ako broj okretaja spadne ispod normale, onda se otvoreni kontakti jedan po jedan, dok se opet ne postigne normalna brzina. Uticanje na motor može da se izvodi umesto preko kola struje i u samom kolatu, ili kod motora koji ne rade jednosmislenom strujom, npr. motori na prevrtljivu struju može da se utiče na motor uvezivanjem otpornika ili na stator spajanjem ispred namotaja za ugušivanje, čije se dejstvo ugušivanja menja prenatravanjem jednosmislene struje.

Uместo da se namesti izvestan broj kontaktaka za održavanje određenog broja okretaja, može da se u potrebi po jedna grupa takvih kontaktaka. Svaka grupa kontaktaka može da se dovede u dejstvo srestvima za spajanje struje nameštenim izvan motora. Svaka grupa kontaktaka spojena je onda sa pripadajućim srestvinama za spajanje, nameštenim izvan motora, pomoću klizačkih prstenova nameštenim na kolatu motora ili kad se pomenuta srestva okreće sa kolatom, mogu klizački prstenovi da otpadnu.

PATENTNI ZAHTEVI:

1. Naprava za regulisanje brzine električnih motora ili generatora, kod koje se zavrtanjem jednog kontakta usled dejstva centrifugalne sile, menja otpor motorskog ili

generatorovog kola struje, naznačena time što ima ustrojstvo više kontakta sa jednim delom, koji se okreće brzinom rotora, pri čemu svaki od tih kontaktaka dejstvuje pri raznoj centrifugalnoj sili.

2. Naprava za regulisanje brzine električnih motora ili generatora po zahtevu 1, naznačena time što su sa kontaktima spojeni otpornici, na koje utiču na jedan za drugim, pojedini kontakti.

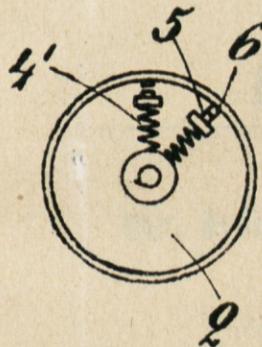
3. Naprava za regulisanje brzine električnih motora ili generatora po zahtevu 1, naznačena time, što se svaki kontakt sastoji iz jednog kontaktnega dela pričvršćenog na okretnom delu (koturu) i iz jednog kontaktnega dela, koji je namešten pokretan u okretnom delu u koli je udešen za odredjenu centrifugalnu silu.

4. Naprava za regulisanje brzine električnih motora ili generatora po zahtevima 1 i 3, naznačena time, što se svaki pokretan kontaktne deo sastoji iz opruge, čiji je sopstveni elastičitet, napon ili masa različit od drugih kontaktneh opruga.

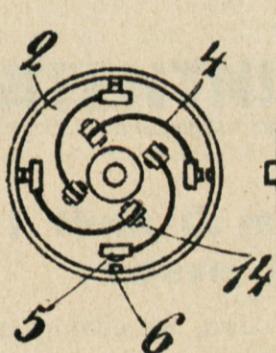
5. Naprava za regulisanje brzine električnih motora ili generatora po zahtevu 1, naznačena time što ima ustrojstvo pomenutih kontaktaka po grupama, od kojih je svaka grupa udešena za održavanje određenog broja okretaja.

6. Primena naprave za regulisanje električnih motora ili generatora po zahtevu 1, naznačena time što se može u potrebiti za električni motor za proizvodnju struja visokih frekvencija za bezžično prenošenje signala.

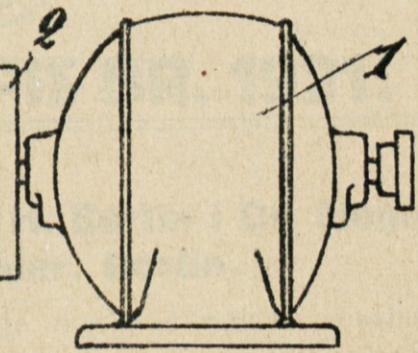
Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

